

Ο Βάνκας, Άντον Τσέχωφ

Θεματικά κέντρα: 1. Ορφάνια, παιδική βιοπάλη 2. Ανάγκη του παιδιού για αγάπη 3. Σκληρότητα του εργοδότη

Στόχος του συγγραφέα: Να αποκαλύψει τις άθλιες συνθήκες της κοινωνίας της εποχής που έζησε (τσαρική Ρωσία, όπου η ζωή ήταν δύσκολη για τις λαϊκές τάξεις, υπήρχε φτώχεια και εξαθλίωση), τις άθλιες συνθήκες εργασίας των μικρών παιδιών και να διαμαρτυρηθεί για αυτές και για την παιδική εργασία. Το διήγημα γράφτηκε το 1886 αλλά παραμένει επίκαιρο αφού και στο σύγχρονο κόσμο πολλά παιδιά εργάζονται κάτω από άθλιες συνθήκες (σε χώρες του τρίτου κόσμου αλλά και σε υποβαθμισμένες περιοχές του αναπτυγμένου).

Ήρωες

Βάνκας: ένα παιδί 9 ετών, ορφανός, φτωχός, ένας μικρός βιοπαλαιστής, που ζει την εκμετάλλευση και τη σκληρότητα των μεγάλων, ένα αδικημένο παιδί. Η τρυφερή παρουσία του παππού αποτελεί το μοναδικό στήριγμά του, τη μοναδική του ελπίδα, το γράμμα αποτελεί μια προσπάθεια διαφυγής από τη ζωή που ζει (χειρότερη κι από του σκύλου, μόνος σε ξένο περιβάλλον και μάλιστα την παραμονή των Χριστουγέννων). Έχει ανάγκη από ασφάλεια και προστασία, είναι ένα τραγικό πρόσωπο που ζει με την ελπίδα της επιστροφής στο χωριό και παρηγορείται από τις αναμνήσεις του.

Παππούς: εκπροσωπεί την τάξη των εξαθλιωμένων φτωχών της ρωσικής κοινωνίας της εποχής του Τσέχωφ, είναι καλόκαρδος απλός άνθρωπος που αναζητά την ευτυχία στις μικροχαρές της καθημερινότητας, κοινωνικός και ευχάριστος, με χιούμορ.

Το αφεντικό του Βάνκα και οι καρφάδες: άνθρωποι της πόλης, σκληροί και αδιάφοροι για την κατάσταση του παιδιού, το εκμεταλλεύονται, έχουν απάνθρωπη και βάνουση συμπεριφορά.

Αφηγητής: εξωτερικός, παντογνώστης με εξωτερική εστίαση που αφηγείται σε τρίτο πρόσωπο. Όμως στο γράμμα ο αφηγητής είναι ο ίδιος ο Βάνκας που αφηγείται σε πρώτο πρόσωπο τις δικές του εμπειρίες και είναι εσωτερικός αφηγητής, πρωταγωνιστής.

Αφηγηματικές τεχνικές

Αφήγηση: Ξεκινά να αφηγείται με χρονολογική σειρά, όταν όμως ο Βάνκας αναπολεί το παρελθόν γίνεται αναδρομική. Η αφήγηση κινείται σε δύο χρονικά

επίπεδα στο **τώρα** (παρόν στη Μόσχα, περιγράφεται στο γράμμα) και στο **τότε** (παρελθόν, ζωή στο χωριό, περιγράφεται με τη μορφή της αναπόλησης)

Αναπόληση: γίνεται σε παροντικό χρόνο, δίνει ζωντάνια στην αφήγηση και παραστατικότητα . Μέσο για την αναπόληση αποτελεί το παραθύρι.

Περιγραφή: με ρεαλιστικό τρόπο περιγράφεται η ζωή του Βάνκα στη Μόσχα, ακόμη περιγράφεται ο παππούς, το χιονισμένο χωριό (έντονη νοσταλγία και μελαγχολία), η Μόσχα (μεγαλούπολη, απρόσωπος χαρακτήρας, έλλειψη εθίμων αντίθετα με τη ζεστασιά και ξενοιασιά του χωριού).

Διάλογος: αναφέρονται μόνο ελάχιστα λόγια του παππού.

Στο τέλος: το γράμμα δε θα φτάσει στον προορισμό του, η προσπάθεια για επικοινωνία ακυρώνεται, προκαλεί θλίψη στον αναγνώστη και απογοήτευση.

Εκφραστικά μέσα

Εικόνες: ρεαλιστικές που αποδίδουν τη σκληρή συμπεριφορά απέναντι στο Βάνκα, νοσταλγικές, παραστατικές από τη ζωή στο χωριό.

Αλλά και πολλές μεταφορές (έναν κόμπο που τον έπνιγε..), προσωποποιήσεις(αστέρια που λαμπυρίζουν χαρούμενα, σχήμα κύκλου(έλα, γρήγορα αγαπημένε μου παππού..... αγαπημένε μου παππού, έλα), τραγική ειρωνεία(νανουρισμένος από τις γλυκές ελπίδες του)

Ερωτήσεις

1. Ποια τα συναισθήματα του Βάνκα για τον παππού του; Εντοπίστε τις τρυφερές προσφωνήσεις του προς τον παππού.
2. Συγκρίνετε τη ζωή του Βάνκα στο χωριό με τη ζωή που ζει στη Μόσχα;
3. Σκιαγραφείστε το χαρακτήρα του μικρού βιοπαλαιστή αλλά και τη μορφή του παππού του.
4. Ποια συναισθήματα σας προκαλεί το τέλος του διηγήματος;
5. Σε ποια σημεία φαίνεται η σκληρότητα των ενηλίκων απέναντι στο Βάνκα;
6. Βρείτε στο κείμενο σχήματα λόγου.
7. Σχολιάστε το ύφος της αφήγησης.